



SEJM  
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ  
VI kadencja  
Prezes Rady Ministrów  
DSPA-140-154(5)/09

Warszawa, 18 lutego 2010 r.

Pan  
Bronisław Komorowski  
Marszałek Sejmu  
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów **stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy:

- **o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2266).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

**Stanowisko Rządu**  
**wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka**  
**oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2266)**

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw przewiduje szereg zmian mających na celu wzmocnienie kompetencji Rzecznika Praw Dziecka poprzez przyznanie mu stosownych uprawnień do udziału w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz występowania do Sądu Najwyższego o wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub wywołujących rozbieżności w praktyce, a także wnoszenia kasacji lub skargi kasacyjnej. Jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy możliwość skutecznego działania Rzecznika Praw Dziecka mają zapewnić zmiany przepisów w następujących aktach prawnych: ustawie z dnia 17 lipca 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), ustawie z dnia 24 stycznia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.), ustawie z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.), ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.) i ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z późn. zm.).

Odnosząc się do aktualnego stanu prawnego, należy dostrzec, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 72 ust. 4 stanowi, iż to ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka. Zgodnie z art. 1 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69, z późn. zm.), Rzecznik Praw Dziecka stoi na straży praw dziecka, a przy wykonywaniu swoich uprawnień kieruje się dobrem dziecka. Natomiast podmiotem praw i wolności konstytucyjnych, na straży których stoi Rzecznik Praw Obywatelskich, jest każda osoba niezależnie od wieku. Zarówno Rzecznik Praw Obywatelskich jak i Rzecznik Praw Dziecka są konstytucyjnymi organami ochrony prawa, przy czym pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich została wprost uregulowana w art. 208-212 ustawy zasadniczej. Zakres i sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich normowany jest ustawą z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 ust. 2a tej ustawy „w sprawach dzieci Rzecznik współpracuje z Rzecznikiem Praw Dziecka”, a zgodnie z art. 9 pkt 2a tejże ustawy, Rzecznik Praw Obywatelskich podejmuje czynności

„na wniosek Rzecznika Praw Dziecka”. Z powyższego wynika, iż obecnie obowiązujące przepisy zapewniają ścisłą współpracę między Rzecznikami.

1. Jedną z najbardziej doniosłych zmian, wprowadzanych projektowaną ustawą, ma być umożliwienie Rzecznikowi Praw Dziecka wnoszenia skarg kasacyjnych (kasacji) w postępowaniu cywilnym, karnym oraz w sprawach o wykroczenia. Obecnie uprawnienie takie przysługuje Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prokuratorowi Generalnemu oraz – w postępowaniu w sprawach o wykroczenia w pewnej kategorii spraw – Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu.

W postępowaniu cywilnym, na mocy art. 398<sup>3</sup> K.p.c., Rzecznik Praw Obywatelskich może oprzeć skargę kasacyjną na:

- 1) naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
- 2) naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy

- jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

Skarga kasacyjna wnoszona przez Rzecznika Praw Obywatelskich może zatem opierać się na takich samych podstawach jak skarga wnoszona przez samą stronę, jednak dodatkowo podstawa ta jest kwalifikowana skutkiem, jaki musi wyrzucić zaskarżone orzeczenie. Skarga kasacyjna wnoszona przez Rzecznika Praw Obywatelskich może dotyczyć wyłącznie takiego orzeczenia, przez wydanie którego doszło do naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Zakres praw i wolności należy odnieść do katalogu tychże ustanowionego nie tylko w Konstytucji RP, ale także ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi.

W przypadku postępowania karnego, stosownie do art. 521 K.p.k., Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich, może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie. Przepis ten nie ustanawia zatem wymogu kwalifikowania podstawy kasacji poprzez skutek orzeczenia. Podstawy wniesienia kasacji określa art. 523 § 1 K.p.k., który stanowi, iż kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 K.p.k. (bezwzględne przyczyny odwoławcze) lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia; kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.

W postępowaniu w sprawach o wykroczenia, w myśl art. 110 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, kasację w sprawach o wykroczenia może wnieść wyłącznie Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich, a w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych także Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu. Kasację można wnieść od każdego prawomocnego

orzeczenia kończącego postępowanie sądowe. Stosownie do art. 111 tej ustawy kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wskazanych w art. 104 § 1 (bezwzględne przyczyny odwoławcze) lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia; kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.

Projektowana ustawa przewiduje, że Rzecznik Praw Dziecka mógłby wnosić skargę kasacyjną (kasację) jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia praw dziecka i wymaga tego ochrona interesu publicznego. Tak ukształtowana regulacja kreuje zatem zakres spraw, w których Rzecznik mógłby wywodzić skargi kasacyjne (kasacje) i równocześnie sprawia, iż ów nadzwyczajny środek odwoławczy będzie musiał opierać się na przesłankach wskazanych w K.p.c., K.p.k. lub Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

Należałoby jednak postulować, by projektowana zmiana w art. 110 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia zawierała sformułowania zbieżne z tymi użytymi w zmienianych przepisach K.p.c. albo K.p.k., w odniesieniu do zakresu spraw, w których Rzecznik Praw Dziecka byłby uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej.

2. Należy także podnieść, że na podstawie projektowanego art. 1 pkt 2 oraz 9 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw, nadaje się uprawnienia pracownicze Rzecznikowi Praw Dziecka oraz osobom, które zajmowały to stanowisko przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Projektowany art. 1 pkt 2 ustawy w związku z projektowanym art. 9 ust. 2 ustawy będzie zatem wywoływał daleko idące konsekwencje, co za tym idzie zasadność przedmiotowej regulacji wymaga ponownego rozważenia. Ponadto brak jest analogicznych unormowań w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, z późn. zm.) czy ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. Nr 52, poz. 417, z późn. zm.). Powyższe wskazuje na potrzebę rozważenia przyjęcia rozwiązań systemowych odnoszących się do wszystkich podmiotów posiadających status podobny do Rzecznika Praw Dziecka.

3. Ponadto projekt wymaga korekt natury legislacyjnej, m.in.:

- 1) w art. 1 pkt 2 projektu, którym w art. 7 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka dodaje się ust. 6, zwroty „staż pracy”, „czas pracy” i „zakład pracy” proponuje się zastąpić odpowiednio zwrotami „okres zatrudnienia”, „okres pracy” oraz „pracodawca”; powyższa zmiana uzasadniona

jest potrzebą zapewnienia jednolitości terminologii używanej w projektowanej ustawie w kontekście obowiązujących przepisów prawa pracy;

- 2) w art. 2 pkt 1 projektu, którym nadaje się nowe brzmienie art. 398<sup>1</sup> § 2 K.p.c. wyraz „Rzecznik” należy zastąpić wyrazem „Rzecznika”;
- 3) w art. 2 pkt 2 projektu, którym nadaje się nowe brzmienie art. 398<sup>3</sup> § 2 K.p.c., powtórzono zwrot „a Rzecznik Praw Dziecka – jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia praw dziecka”, dlatego też zasadne jest skreślenie zbędnego zwrotu;
- 4) w art. 4 pkt 3 projektu, którym nadaje się nowe brzmienie art. 52 ust. 1 ustawy Trybunale Konstytucyjnym powtórzono zwrot „Rzecznik Praw Dziecka”, dlatego też zasadne jest skreślenie zbędnego zwrotu.

Reasumując Rząd pozytywnie ocenia projekt ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2266) i rekomenduje go do dalszych prac legislacyjnych, w toku których powinny zostać dokonane korekty projektowanych regulacji, w przedstawionym wyżej zakresie.